

TÜRK MEDENİ KANUNU'NA GÖRE KURULAN VAKIFLARIN EKONOMİK YAPISI VE GELİR KAYNAKLARI

Geliş Tarihi (Received Date) 25.02.2019
Kabul Tarihi (Accepted Date) 01.04.2019

Oğuzhan ARSLAN¹

Özet

Vakıfların ekonomik yapıları, faaliyetlerini etkileyen en önemli unsurdur. Ekonomik yapıları güçlü olan vakıflar, uzun ömürlü olurken ekonomik yapıları zayıf olan yani zayıf sermaye yapısına sahip olan vakıflar ise faaliyet süreleri boyunca yeterli gelir kaynaklarına sahip olamadıklarında kısa süre içerisinde dağılma sürecine girmektedirler. Güçlü sermaye yapısına sahip vakıfların gelir kaynakları, bu güçlü sermayenin nemalandırılması ile devamlılık gösterir. Gelir kaynakları sürekli olan bir vakıf, senesinde yazılı amaçlarını yerine getirmede başarılı olacaktır. Bu çalışmanın amacı; Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan ve Türkiye'de faaliyet gösteren vakıfların ekonomik yapılarını ve gelir kaynaklarını inceleyerek, bunların ekonomik yapısı ve gelir kaynakları hakkında bilgi vermektir. Ulaşılmak istenen sonuç; seçilen örnekler kapsamında incelenen vakıfların ekonomik yapıları hakkında bilgi sahibi olmak ve vakıfların en etkili gelir kaynağını tespit etmektir. Vakıfların en önemli gelir kaynağının tespiti doğru yapıldığında, vakıf tarafından gelir elde etme çabasına doğru kaynaktan başlanabilecektir. Çalışmada: Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların ekonomik yapıları ve mevcut gelir kaynakları örnek olarak seçilen vakıflar üzerinden incelenmiştir. Örnek olarak seçilen vakıfların mali tablolarına dayanılarak, onların ekonomik yapıları ve gelir kaynakları analiz edilmiştir. Çalışmada yalnızca Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların en önemli gelir kaynağının bağış ve yardımlar olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vakıflar, vakıf ekonomisi, vakıf gelir kaynakları.

ECONOMIC STRUCTURE AND INCOME SOURCES OF FOUNDATIONS ESTABLISHED IN ACCORDANCE WITH THE TURKISH CIVIL CODE

Abstract

Economic structures of foundations are the most important factor affecting their activities. Foundations with strong economic structures are longevity, while foundations with weak economic structures and weak capital structure are in a short period of time when they cannot have sufficient income sources during their activity periods. The income sources of foundations with strong capital structure show continuity with the evaluation of these strong capital. A permanent foundation with income resources will be successful in fulfilling its written objectives in the deed. The purpose of this study; To give information about the economic structure of foundations and their sources of income by examining the economic structure of foundations established in accordance with the Turkish Civil Code and operating in Turkey. The result is to have information about the economic structures of the foundations which are studied within the scope of selected examples and to determine the most effective source of income of the foundations. When the determination of the most important source of income of the foundations is made correctly, the efforts to generate income by the foundation can be started from the right source. In the study: economic structures and existing income sources of foundations established according to the Turkish Civil Code were studied through selected foundations as examples. Based on the financial statements of the foundations selected for the study, their economic structures and income sources were analyzed. Only, foundations which established according to the Turkish civil code were used in the study. As a result of the study, donations and aids were the most important sources of income for foundations established in accordance with the Turkish Civil Code.

Key Words: Foundations, economics of foundation, incomes of foundations.

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Politikası, arslannoguzhan@hotmail.com

GİRİŞ

Türkiye’de faaliyet gösteren vakıfların ülke ekonomisine etkisi yadsınamaz. Bir vakfın ekonomik yapısının güçlü olup olmadığı sahip olduğu sermayeye bağlıdır. Güçlü ekonomik yapıya sahip olan vakıflar, hem senetlerinde yazılı amaçlarını yerine getirmede başarılı olmaktadır hem de uzun ömürlü olmaktadır. Türk Medeni Kanunu’na göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıflar 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’na göre “yeni vakıf” ismini almışlardır. Bu vakıflar her yıl, Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi’nin belirlediği asgari sermaye tutarına sahip olarak kurulurlar. 2019 yılı için vakıfların asgari kuruluş sermayesi 60.000,00 TL gibi düşük bir tutardır (www.vgm.gov.tr). Bu tutarda bir sermayeye sahip olarak kurulan vakıf ise vakıf senedinde yer alan amaçlarını yerine getirmede zorluk yaşayabilmektedir. Düşük sermaye ile kurulan vakıflar, kendilerine gelir kaynakları yaratmak zorundadırlar. Bunu başardıkları ölçüde, senetlerindeki amaçlarını yerine getirmede başarılı olacaklardır. Gayrimenkule sahip olan vakıflar, bu gayrimenkulleri kiralayarak önemli gelirler elde ederken, gayrimenkule sahip olmayan vakıflar da bağış ve yardım toplamadaki başarısına göre ya da yöneticilerinin vakıf üzerinden iktisadi bir işletme kurarak ya da bir şirkete ortak olarak alternatif gelir kaynakları oluşturma çabalarına göre amaçlarına yetecek kaynağa sahip olacaklardır ya da olamayacaklardır.

Çalışma kapsamında; örnek olarak seçilen vakıfların mali tabloları incelenerek ekonomik yapıları ve gelir kaynakları yorumlanmıştır. Güçlü sermaye yapısına sahip olan vakıflar, bağış ve yardımlara ihtiyaç duymadan kendi gelir kaynakları ile amaçlarını yerine getirebilmekte iken, zayıf sermaye yapısına sahip olan vakıflar, bağış ve yardımlara dayalı bir ekonomik yapıda, senetlerindeki amaçlarına yönelik çaba sarf etmişlerdir.

1.Kavramsal Çerçeve

Vakıflar, hukuki olarak; gerçek ya da tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır. Bir malvarlığının bütünü veya gerçekleşmiş ya da gerçekleşeceği anlaşılan her türlü geliri veya ekonomik değeri olan haklar vakfedilebilir. Bu malvarlığı sürekli bir yapıya sahip olmalıdır. İşleyiş bakımından vakıflar, derneklere çok benzemekle birlikte Anayasa’da yer alan bazı hususlar dışında işleyişleri ve yapıları birbirinden farklıdır ve tüzel kişilik ile ilgili kavramlar dışında da tabii oldukları özel kanunları mevcuttur. Çünkü vakıflar mal toplulukları iken, dernekler kişi topluluğudur. Vakıflar, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’nda tanımlanmıştır. Vakıflar Kanunu, Türk Medeni Kanunu’na göre vakıflar için özel bir kanundur ve daha ayrıntılı hükümleri içinde barındırır. 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’nda vakıflar, yönetim biçimlerine göre; yeni vakıflar, cemaat vakıfları, esnaf vakıfları, mülhak vakıflar ve mazbut vakıflar olarak tasnif edilmişlerdir.

1.1.Yeni Vakıf

Türk Medeni Kanunu’nun kabulü ile birlikte ortaya çıkan bir kavramdır. Türk Medeni Kanunu’nun yayımından sonra kurulan tüm vakıflar önce “tesis” daha sonra “yeni vakıf” ismini almıştır ve yeni vakıf hükümlerine tabi olmuşlardır. Yeni vakıflar, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulur ve faaliyet gösterirler. Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi’nce belirlenen asgari tutardaki sermayeye sahip olan vakıflar, gerekli prosedürü tamamladıktan sonra mahkeme kararı ile tüzel kişilik kazanırlar. Yeni vakıfların, vakıf senetleri vardır. Yeni vakıflarda; vakıf malvarlığı, vakıf organlarının seçimi, vakıf malvarlığının ne yönde sarf edileceği v.b. hususlar vakfiye yerine vakıf senedinde belirtilir. Vakıf senedi, vakfın amacını, malvarlığını ve vakıf şartlarını içerir. Vakıf senedi kavramı yeni vakıflara özgüdür.

Yeni vakıflar, Cumhuriyetin kurulmasından sonra, şahısların isteği üzerine, bağımsız mahkemeler tarafından kurulup, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kuruluş senedine uygunluk yönünden denetlenen vakıflardır. Denetim makamı, vakıf senedi hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, vakıf mallarının gayeye uygun surette ve tarzda idare ve sarf edilip edilmediğini denetler (VGM 2017). Yeni vakıflar, mevzuat gereği şube ve temsilciliğe sahip olabilirler. Türkiye genelinde faaliyet gösteren bir vakfın bulunduğu yer dışında, diğer İllerde de şube ve temsilcilik açarak faaliyetlerini yürütmeleri mümkündür. Günümüzdeki yeni vakıflar toplamda 1.996 şubeye sahip olup, 971 tane de vakıf temsilcilikleri mevcuttur. Vakıf şubeleri ve temsilcilikleri tüzel kişiliğe

sahip olmayıp vakıf merkezinin direktifleri doğrultusunda ve vakıf senedine göre faaliyet gösterirler. Vakıf şubelerinin organları mevcut iken, temsilciliklerinin organları bulunmamaktadır.

Türkiye’de faaliyet gösteren yeni vakıflar çok çeşitli konularda amaçlar edinerek bu amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu bir spor dalına ilişkin vakıf olabileceği gibi, eğitim-öğretime yönelik bir vakıf, sağlıkla ilgili bir vakıf, bir kurumda daha önce çalışmış kişilerin bu statüdeki kişilere yönelik kurdukları bir vakıf ya da bir kurumda halen çalışmakta olanların haklarını korumaya yönelik kurulmuş bir vakıf da olabilmektedir.

2018 yılı itibarıyla yeni vakıf sayısı 5.158 adettir. Bunların 1.002 tanesi Sosyal Yardımlaşma Vakfı, 15 tanesi Çevre Koruma Vakfı, geriye kalan 4.141 tanesi de diğer yeni vakıflar-çok amaçlı yeni vakıflardır. Yeni vakıflar kapsamında 72 adet vakıf üniversitesi, 5 adet vakıf meslek yüksek okulu vardır. Vergi muafiyeti olan vakıf sayısı 274 adettir. Yeni vakıflara bağlı kar amaçlı kuruluş/işletme sayısı 1.425’dir. Yeni vakıfların hizmet alanlarına bakıldığında 1.969 tanesi Türkiye genelinde, 1.434 tanesi ilçe düzeyinde, 1.151 tanesi il düzeyinde, 187 tanesi uluslararası düzeyde, 129 tanesi de bölgesel düzeyde faaliyet göstermektedir. Bu vakıfların 2.124 tanesi Marmara Bölgesi’nde, 1.274 tanesi İç Anadolu Bölgesi’nde, 514 tanesi Ege Bölgesi’nde, 473 tanesi Karadeniz Bölgesi’nde, 331 tanesi Akdeniz Bölgesi’nde, 236 tanesi Doğu Anadolu Bölgesi’nde, 206 tanesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde faaliyet göstermektedir. İl bazında bakıldığında; 2017 yılında İstanbul’da 1.739 yeni vakıf, Ankara’da 826 yeni vakıf, İzmir’de 228 yeni vakıf, Konya’da 157 yeni vakıf, Bursa’da 99 yeni vakıf faaliyet göstermektedir. 2017 yılında yeni vakıfların faaliyet gösterdikleri alanlar incelendiğinde; eğitim alanında 3.871 yeni vakıf, sosyal yardım alanında 2.845 yeni vakıf, sağlık alanında 1.719 yeni vakıf, sosyal hizmet alanında 1.583 yeni vakıf, sosyo-kültürel-tarih alanında 967 yeni vakıf, mesleki eğitim alanında 513 yeni vakıf, sanat alanında 469 yeni vakıf, çevre alanında 424 yeni vakıf, bilim-teknoloji alanında 408 yeni vakıf, kalkınma alanında 330 yeni vakıf, hukuk-insan hakları-demokrasi alanında 287 yeni vakıf, spor alanında 286 yeni vakıf, tarım hayvancılık alanında 275 yeni vakıf, personele yardım alanında 252 yeni vakıf, diğer alanlarda 753 yeni vakıf faaliyet göstermektedir (www.vgm.gov.tr).

2.Literatür İncelemesi

Duman (2014; 87), çalışmasında: Türkiye’deki vakıfların çeşitli kaynaklardan elde ettikleri gelirlerin toplam değerinin 2009 yılında 7.851.000.000 TL olduğunu, 2012 yılında bu rakamın 13.435.900.000 TL’ye yükseldiğini ve vakıfların kuruluş amaçlarına göre yaptıkları maddi yardım ve hizmetlerin tutarının 2009 yılında 10.619.900.000 TL olduğunu, vakıfların yardım hizmetleri için 2012 yılında toplam 16.848.600.000 TL tutarında harcama yaptığını, belirtmiştir.

Akarçay (2001; 171) çalışmasında: incelediği vakfın 1996 ve 1997 yıllarında dönen varlık kalemlerinin tüm aktifler içindeki oranını %90 olarak bulurken 1998 yılında bu oranı %98, 1999 ve 2000 yıllarında ise aynı oranı %99 olarak bulmuştur. Yine aynı vakfın duran varlıklarını 1996 ve 1997 yıllarında %10, 1998 yılında %2, 1999 ve 2000 yıllarında ise %1 olarak tespit etmiştir. Bunun gerekçesini de duran varlıkların her yıl değerlemesinin yapılmaması olarak ifade etmiştir. Pasif kalemlerde ise; Kısa Vadeli Yabancı Kaynakları 1996 ve 1997 yıllarında %16, 1998 ve 1999 yıllarında %14, 2000 yılında ise %12 olarak bulmuştur. Kısa vadeli yabancı kaynaklarda en büyük payın fonlara ait olduğunu ifade etmiştir.

Taşkır (2000; 151,162) çalışmasında: Tarih Vakfı tarafından yapılan araştırma sonucundan hareketle 540 adet sosyal yardımlaşma vakfının tahmini bilanço büyüklüğünü 1998 yılı rakamları ile 5 trilyon 240 milyar TL olarak bulmuştur. Yine aynı çalışmada Tigem Vakfı’nın 1998 yılı bilanço büyüklüğünü 154.590.000.000 TL olarak bulmuştur. 1998 yılı Meksa Vakfı’nın bilanço büyüklüğünü de 406.318.600.344 TL olarak açıklamıştır. 1995 yılı itibarıyla 1.057 tane vakfın bilançolarını açıkladığını ve buna göre 1993 yılı bilanço büyüklerinin toplamının 35 trilyon TL olduğunu söylemiştir.

3.Metodoloji

Çalışma kapsamında, yalnızca Türk Medeni Kanunu’na göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıflar kullanılmıştır. Yönetimlerine göre tasnif edilmiş olan diğer vakıflar yani esnaf vakıfları, mülhak vakıflar, cemaat vakıfları ve mazbut vakıflar çalışma dışında tutulmuştur.

Vakfin parasal ve aynı hareketlerinin sonuçlarını yansıtan en önemli göstergeleri mali tablolarıdır. Bu çalışmada, vakıfların mali tabloları incelenerek sonuçlar elde edilmiştir. Örnek olarak seçilen beş yeni vakfın mali tablolarına dayanılarak yorumlar yapılmıştır. Bu vakıfların, bilanço ile gelir tabloları arasındaki ilişkiler açıklanmıştır. Vakıfların aktifinde yer alan kalemlere göre gelir tabloları yorumlanmıştır. Beş vakfın mali tablo analizinden sonra yeni vakıfların toplu verileri irdelenerek konu hakkında genel sonuçlara ulaşılmıştır.

4.Uygulama

4.1.Kanserli Çocuklara Umut Vakfı (Kaçuv)

Vakıf, 1999 yılında İstanbul'da, günümüz değeri ile 20.000,00 TL tutarında sermaye ile kurulmuştur. Vakfın; genel eğitim, kültür, sağlık, ilmi araştırma ve sosyal yardımlar dışında birtakım özel amaçları da vardır (www.kacuv.org). 2016 yılında vakfın bilanço büyüklüğü 4.165.569,57 TL iken, 2017 yılında 5.809.374,27 TL olmuştur (www.kacuv.org).

Kasa	22,84 TL
Bankalar	2.960.744,37 TL
Diğer Menkul Kıy.	75.226,71 TL
Ortaklardan Alacaklar	620.477,41 TL
Binalar	230.000,00 TL
Taşıtlar	44.325,83 TL
Demirbaşlar	179.190,06 TL
Satıcılar	55.768,20 TL
Sermaye	20.078,00 TL
Gelir Fazlası	1.805.756,13 TL

(Kaynak: https://www.kacuv.org/wp-content/uploads/2015/12/Kacuv_2017_bilanco.pdf)

Tablo 1. Vakfın 2016 yılı Bilançosundan Seçilen Bazı Kalemler

	01.01.2016/31.12.2016		01.01.2017/31.12.2017	
A-BRÜT SATIŞLAR		3.299.182,68		4.296.147,18
1-Genel Bağışlar	2.568.015,07		3.669.003,97	
2-Şartlı Bağışlar	514.708,92		582.393,47	
3-Aynı Bağışlar	36.989,49		40.183,41	
4-Yurtdışı Bağışlar	179.469,20		4.566,33	
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		26.327,17		8.261,14
1-Satıştan İadeler (-)	26.327,17		8.261,14	
2-Satıştan İskontolar (-)				
3-Diğer İndirimler (-)				
C-NET SATIŞLAR		3.272.855,51		4.287.886,04
D-SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		0,00		0,00
1-Satılan Mamüller Maliyeti (-)				
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)				
3-Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4-Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		3.272.855,51		4.287.886,04
E-FAALİYET GİDERLERİ		1.723.122,08		2.743.933,16
3-Genel Yönetim Giderleri (-)	568.325,21		883.210,25	
3-Amaca Yönelik Giderler (-)	1.154.796,87		1.860.722,91	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		1.549.733,43		1.543.952,88
F-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		265.066,19		271.375,55
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri				
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3-Faiz Gelirleri	134.801,04		253.512,91	
4-Komisyon Gelirleri				
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6-Menkul Kıymet Satış Karları	73.414,38		11.252,60	
7-Kambiyo Karları	56.850,77		6.210,04	
8-Reeskont Faiz Gelirleri				
9-Enflasyon Düzeltmesi Karları				
10-Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar			400,00	
D-DİĞER FAAL. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR(-)		3.378,95		81.883,04
1-Komisyon Giderleri (-)				
2-Karşılık Giderleri (-)				
3-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4-Kambiyo Zararları (-)	3.378,95		81.883,04	
5-Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6-Enflasyon Düzeltme Zararları (-)				
7-Diğer olağan Gider ve Zararlar (-)				
FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		0,00		44.459,94
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
2-Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			44.459,94	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		1.811.420,67		1.688.985,45
OLAĞAN DIŞI GELİR VE KARLAR		2.816,67		42.700,48
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları				
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	2.816,67		42.700,48	

(Kaynak:https://www.kacuv.org/wp-content/uploads/2015/12/Kacuv_2017_gelir.pdf)

Resim 1. Vakfın Gelir Kalemleri 2016

Vakfın 2016 yılında ciddi anlamda bağış geliri elde ettiği, elde ettiği gelirler ile amacına yönelik faaliyetlerde bulunduğu; vakfın, banka hesabında yer alan önemli miktardaki mevduatının 2016 yılında vakfa 134.801,04 TL'lik gelir getirdiği, görülmektedir. Vakfın bağışlardan elde ettiği net gelir 3.272.855,51 TL olarak en büyük gelir kalemini oluşturmaktadır. Mali tablolardan, vakfın herhangi bir gayrimenkul geliri elde etmediği anlaşılmamaktadır. Ancak; 2017 yılı gelir tablosunda yer alan 42.700,00 TL'lik "Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar" hesabının kira gelirini yansıttığı varsayılabilir. Önemli miktarda gayrimenkul geliri olmamasına rağmen elde ettiği büyük miktarlardaki bağış ve yardımlar ile önemli miktarda nakit fazlasına sahiptir. Bağış ve yardımlar, gelir kaynağı olarak süreklilik arz etmemesine rağmen vakfın sahip olduğu mevduat tutarını artırmıştır. (Akarçay; 2001), çalışmasında incelediği vakfın 1999 ve 2000 yıllarındaki dönen varlıklarının aktiflerine oranını %99 olarak bulmuştu. Kaçuv'un 2016 yılında dönen varlıkları/aktifler oranı ise %88,5'tir. Yani Kaçuv'un, dönen varlıklarına bağımlı bir yapısı vardır. (Akarçay; 2001) ile yakın sonuçlar elde edilmiştir.

4.2.Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı

Vakıf, 1989 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Vakfın amacı; beyin özürlü çocuk ve erişkinlerine teşhis, tedavi, rehabilitasyon ve eğitim hizmeti sağlayarak, meslek sahibi olmaları ve

hayata kazandırılmaları için gerekli faaliyet ve gayretlerde bulunup insanlığın mutluluğuna çalışmaktır. Vakıf, günümüz değeri ile 50.000,00 TL tutarında sermaye ile kurulmuştur (www.tscv.org.tr).

Kasa	154,65 TL
Bankalar	5.542.336,96 TL
Ticari Mallar	23.037,00 TL
İştirakler	443.496,23 TL
Arazi ve Arsalar	637.000,00 TL
Tesis,Mak.,Cihaz	580.048,36 TL
Demirbaşlar	838.799,40 TL
Diğer Mad.Olmayan Duran Varlıklar	206.500,00 TL
Satıcılar	730.467,96 TL
Sermaye	1.787.486,82 TL
Gelir Fazlası	706.889,77 TL

(Kaynak: <https://www.tscv.org.tr/Docs/2016%20Vak%C4%B1f%20Mali%20Tablolar.pdf>)

Tablo 2. Vakfın 2016 Yılı Bilançosundan Seçilen Bazı Kalemler

	2015	2016
A BRÜT SATIŞLAR	6.596.452,11	7.688.186,09
3 DİĞER GELİRLER	0,00	0,00
4 BAĞIŞ VE YARDIMLAR	6.596.452,11	7.688.186,09
B SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	-----	-----
C NET SATIŞLAR	6.596.452,11	7.688.186,09
D SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	0,00	0,00
2 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)	0,00	0,00
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	6.596.452,11	7.688.186,09
E FAALİYET GİDERLERİ (-)	-5.773.124,64	-7.547.676,48
3 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	-449.306,30	-629.240,39
4 AMACA YÖNELİK GİDERLER (-)	-5.323.818,34	-6.918.436,09
5 TEFTİŞ VE DENETİM GİDERLERİ (-)	0,00	0,00
FAALİYET KARI VE ZARARI	823.327,47	140.509,61
F DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	315.628,71	567.562,03
1 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ	0,00	0,00
3 FAİZ GELİRLERİ	282.992,61	506.635,71
6 KAMBİYO KARLARI	21.635,23	56.806,05
10 FAALİYETLE İLGİLİ DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR	11.000,87	4.120,27
G DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLARI	-1.210,05	-2.107,48
4 KAMBİYO ZARARLARI	-1.210,05	-2.107,48
H FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	-----	-----
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	1.137.746,13	705.964,16
I OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	79,34	926,22
2 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	27,19	926,22
6 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI	52,15	0,00

(Kaynak: <https://www.tscv.org.tr/Docs/2016%20Vak%C4%B1f%20Mali%20Tablolar.pdf>)

Resim 2. Vakfın Gelir Kalemleri

2016 yılında vakfın gelir kaynakları arasında bağış ve yardımlar en büyük paya sahiptir. Hatta bağış ve yardımlar olmadığında vakıf, 2016 yılındaki genel yönetim giderlerini bile karşılamaktan uzaktır. Her ne kadar bu vakfın malvarlığı ve sermaye yapısı güçlü gözükse de bağış ve yardımlara bağımlılığı fazladır. Ekonomik yapısı kırılgan bir görünümündedir. Bağış ve yardımlar kaynağı herhangi bir nedenle kesildiğinde vakıf, amaca yönelik giderlerini kısarak devamlılığını sağlayabilir düşüncesi de vakfın genel yönetim giderlerinin fazla olmasından dolayı pek mümkün görünmemektedir. Vakfın

bağış ve yardımlar sonucu topladığı nakdin atıl kısmının bankalarda değerlendirilmesi sonucunda 2016 yılında 506.635,71 TL gelir elde edilmiştir. Vakfın gayrimenkulü olmasına rağmen kira geliri olup olmadığı anlaşılammakla birlikte, kira geliri olsa bile çok yüksek tutarlarda değildir. Yine (Akarçay; 2001)'in çalışmasındaki dönen varlıklar/aktifler oranı, bu vakıf için dikkate alındığında; 2016 yılında yaklaşık %73 dolaylarındadır. Vakıf, bağış ve yardımlara bağımlı bir yapıdadır.

4.3.Sivas Hizmet Vakfı

Vakıf, Sivas İlinin sosyal, kültürel, ekonomik kalkınmasını sağlamak, fertlerin kabiliyetlerine uygun olarak eğitilmelerine, meslek sahibi olmalarına öncülük etmek, Sivaslıların kolektif çalışmaları ile aralarındaki yardım ve dayanışmayı artırmak amacıyla 1987 yılında kurulmuştur (www.sivashizmetvakfi.org.tr).

Kasa	6.893,67 TL
Bankalar	159.615,62 TL
İştirakler	1.250.000,00 TL
Bağlı Ortaklıklar	25.000,000 TL
Binalar	115.540,00 TL
Demirbaşlar	10.386,27 TL
Haklar	100.000,00 TL
Ticari Borçlar	15.262,50 TL
İştiraklere Borçlar	809.797,74 TL
Bağ.Ortaklıklara Borç.	54.419,48 TL
Diğer Çeşitli Borçlar	47.539,48 TL
Sermaye	26,00 TL

(Kaynak: <http://sivashizmetvakfi.org.tr/sivas-hizmet-vakfinin-2017-yili-mali-tablolari/>)

Tablo 3. Vakfın 2017 Yılı Bilançosundan Seçilen Bazı Kalemler

01.01.2017-31.12.2017		
A-BRÜT SATIŞLAR		1.251.973,20
603-Bağış ve Yardımlar	1.251.973,20	
C-NET SATIŞLAR		1.251.973,20
F-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		6.831,68
642-Faiz Gelirleri	5.632,88	
-Ankara	5.632,88	
649-Diğer Olağan Gelir ve Karlar	1.198,80	
-Merkez	1.198,80	
692-DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		391.053,23

(Kaynak: <http://sivashizmetvakfi.org.tr/sivas-hizmet-vakfinin-2017-yili-mali-tablolari/>)

Tablo 4. Vakfın Gelir Kalemleri-2017

Vakfın 2017 yılında 1.251.973,20 TL'lik bağış ve yardım geliri bulunmaktadır. Bağış ve yardımlar dışında vakfın görece düşük tutarda bir faiz geliri vardır. Vakfın ekonomik yapısı bağış ve yardımlara bağımlıdır. Bağış ve yardımlar olduğu müddetçe faaliyetlerini yerine getirebilmektedir.

E-FAALİYET GİDERLERİ		-	1.603.399,18
632-Genel Yönetim Giderleri	103.874,94		
-Merkez	70.057,76		
-İstanbul	19.351,22		
-Ankara	13.124,62		

-Mersin	1.341,34	
633-Amaca Yönelik Giderler	1.499.524,24	
-Merkez	1.497.972,24	
-Mersin	1.552,00	

(Kaynak: <http://sivashizmetvakfi.org.tr/sivas-hizmet-vakfinin-2017-yili-mali-tablolar/>)

Tablo 5. Vakfın ve Şubelerin Gider Kalemleri-2017

Tablo 5'ten de görüldüğü üzere; vakıf, bağış ve yardım alamadığında genel yönetim giderlerini bile karşılamaktan aciz durumdadır. Vakfın en önemli gelir kaynağı bağış ve yardımlar olduğundan kırılgan bir ekonomik yapısı vardır. Vakfın gayrimenkulü olmasına rağmen bu gayrimenkulden kira geliri elde etmemektedir. Ayrıca sahip olduğu iştirak ve bağlı ortaklıklarına da ciddi miktarda borcu vardır. Dönen varlıklar/aktif oranı %10 gibi düşük bir değerde iken duran varlıklar/aktif oranı yaklaşık %90 düzeyindedir. Bunun en önemli nedeni vakfın yıl içerisinde elde ettiği gelirden fazlasını amaca yönelik gider olarak sarf etmiş olmasıdır. 2017 yılında bağış ve yardımlardan elde ettiği yüklü miktardaki kaynağın üzerinde bir miktarda amaca yönelik gider yapmıştır. Böyle olması da vakfın dönen varlıklarını azaltmıştır.

4.4. Ermenek ve Çevresi Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı

Vakıf, 1998 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur. Kuruluş malvarlığı günümüz değeri ile 6.000,00 TL'dir. Vakfın amacı; Ermenek, Sarıveliler ve Başyayla İlçeleri ve bunlara bağlı beldeler ile köylerinin ekonomik, kültürel ve sosyal yönden gelişimini sağlamak, üyeleri arasında da maddi ve manevi dayanışmayı temin etmek ve senesinde yazılı diğer faaliyetleri yerine getirmektir (<https://www.ercevvakfi.com>).

AKTİF (VARLIKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM		CARI DÖNEM	
	31.12.2016		31.12.2017	
I. DÖNEN VARLIKLAR		264.387,81		296.211,55
A. HAZİR DEĞERLER	31.408,65		5.621,19	
1- Kasa	1.191,23		2.178,71	
3- Bankalar	5.137,42		2.442,48	
5- Diğer Hazır Değerler	25.080,00		1.000,00	
B. MENKUL KIYMETLER	232.979,16		290.590,36	
2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonolar	232.979,16		290.590,36	
C- TİCARİ ALACAKLAR	0,00		0,00	
2- Alacak Senetleri	0,00		0,00	
II. DURAN VARLIKLAR		289.866,81		284.167,89
A- TİCARİ ALACAKLAR	535,71		535,71	
5- Verilen Depozito ve Teminatlar	535,71		535,71	
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	289.331,10		283.632,18	
2- Binalar	315.115,00		315.115,00	
6- Demirbaşlar	25.878,55		28.759,20	
8- Birikmiş Amortismanlar (-)	-51.662,45		-60.242,02	
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		554.254,62		580.379,44

(Kaynak: <https://www.ercevvakfi.com/ntrfiles/ERCEV%202017%20%20B%20C4%B0LAN%20C3%87O.pdf>)

Resim 3. Vakfın 2016-2017 Yılları Bilançosu-Aktifler

PASİF (KAYNAKLAR)	CARI DÖNEM		CARI DÖNEM	
	31.12.2016		31.12.2017	
III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		1.863,19		2.736,82
F. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	1.863,19		2.736,82	
1- Ödenecek Vergi ve Fonlar	709,33		733,84	
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.153,86		2.002,98	
V. ÖZ KAYNAKLAR		552.391,43		577.642,62
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	6.000,00		6.000,00	
1- Sermaye (Başlangıç Mal Varlığı)	6.000,00		6.000,00	
D GEÇMİŞ YILLAR GELİRLERİ	514.907,22		575.150,85	
1- Geçmiş Yıllar Gelirleri	514.907,22		575.150,85	
E- GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI	-28.759,42		-28.759,42	
1- Geçmiş Yıl Zararları (-)	-28.759,42		-28.759,42	
F- DÖNEM NET GELİR GİDER FAZLASI	60.243,63		25.251,19	
1- Dönem Net Gelir Fazlası	60.243,63		25.251,19	
2- Dönem Net Gider Fazlası (-)	0,00		0,00	
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		554.254,62		580.379,44

(Kaynak: <https://www.ercevvakfi.com/ntrfiles/ERCEV%202017%20%20B%20C4%B0LAN%20C3%87O.pdf>)

Resim 4. Vakfın 2016-2017 Yılları Bilançosu-Pasifler

Vakfın, 2017 yılı bilançosunda görüldüğü üzere, görece büyük miktarda menkul kıymetleri ve gayrimenkulü vardır. Vakfın dönen varlıklar/aktif oranı %48'dir.

	01/01/2016-31/12/2016	01/01/2017-31/12/2017
A- BRÜT GELİRLER	342.443,90	369.069,17
1- Bağış ve Yardımlar	35.175,00	41.342,03
2- Prim ve Aidatlar	19.030,00	25.808,31
3- Burs Gelirleri	287.140,00	300.820,00
3- Diğer Gelirler	1.098,90	1.098,83
B- İNDİRİMLER (-)	0,00	0,00
C- NET GELİRLER	342.443,90	369.069,17
D- MALİYETLER (-)	0,00	0,00
BRÜT GELİR VE GİDER FAZLASI	342.443,90	369.069,17
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	294.980,88	365.743,41
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	55.166,63	60.075,81
4- Amaca Yönelik Giderler (-)	239.814,25	305.667,60
FAALİYET GELİR VE GİDERLERİ	47.463,02	3.325,76
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE GİDERLER	12.780,61	21.925,43
3- Faiz Gelirleri	0,00	0,00
6- Menkul Kıymet Satış Karları	12.780,61	21.925,43
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE GİDERLER (-)	0,00	0,00
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	0,00	0,00
OLAĞAN GELİR VEYA GİDERLER	60.243,63	25.251,19
I- OLAĞAN DIŞI GELİR VE GİDERLER	0,00	0,00
2- Diğer Olağan Dışı Gelir ve Giderler	0,00	0,00
J- OLAĞAN DIŞI GELİR VE GİDERLER (-)	0,00	0,00
3- Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)	0,00	0,00
DÖNEM GELİR VE GİDER FAZLASI	60.243,63	25.251,19
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIKLARI (-)	0,00	0,00
DÖNEM NET GELİR VE GİDER FAZLASI	60.243,63	25.251,19

(Kaynak: <https://www.ercevvakfi.com/ntrfiles/ERCEV%202017%20%20GEL%20C4%B0R%20TABLOSU.pdf>)

Resim 5. Vakfın 2016-2017 Yılları Gelir Tabloları

Gelir tablolarından görüldüğü üzere, vakfın brüt gelirinin en büyük kısmını şartlı bağışlar olan burs gelirleri oluşturmaktadır. Vakıf ayrıca; sahip olduğu menkul kıymetlerin satışından da 2017 yılında 21.925,43 TL kar elde etmiştir. Vakfın 2017 yılı için genel yönetim giderleri 60.075,81 TL olduğundan bağış ve yardım gelirini toplam gelirlerinden ayrı tuttuğumuzda, vakfın prim ve aidat gelirleri ile diğer gelirleri toplamının genel yönetim giderini karşılamaktan uzak olduğu, bu tutara, 2017 yılında elde edilen menkul kıymet satış karlarını bile eklediğimizde, genel yönetim giderini karşılayamadığı görülmektedir. Vakıf, bağış ve yardımlara bağımlıdır ve haliyle ekonomik yapısı güçlü değildir, kırılğan bir yapıya sahiptir.

4.5. Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA)

Vakıf 1992 yılında kurulmuştur. Vakfın kuruluş malvarlığı günümüz değeri ile 4.000,00 TL olarak taahhüt edilmiş olmakla birlikte bunun 400,00 TL'lik kısmı ilk aşamada vakfa ödenmiştir (www.tema.org.tr).

AKTİF (VARLIKLAR)	
1) DÖNEN VARLIKLAR	12.524.726,25
Hazır Değerler	11.745.738,56
Menkul Kıymetler	3.209,87
Diğer Alacaklar	9.490,05
Stoklar	336.303,00
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	426.640,27
Diğer Dönen Varlıklar	3.344,50
2) DURAN VARLIKLAR	15.600.378,15
Alacaklar	298.516,53
Mali Duran Varlıklar	3.006.400,00
Maddi Duran Varlıklar	12.245.820,45
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	39.660,67
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	9.980,50
AKTİF TOPLAM	28.125.104,40

(Kaynak: <http://www.tema.org.tr/folders/14966/categorial1docs/20/bilanco.pdf>)

Resim 6. Vakfın 2017 Yılı Bilançosu-Aktifler

Vakfin 11.745.738,56 TL tutarında hazır değerleri mevcuttur. Vakıf, önemli sayılabilecek miktarda duran varlıklara sahiptir. Ancak kira geliri, vakfin gelir kaynakları arasında altıncı sırada yer almaktadır.

GELİRLER	16.062.974,92
Bağış ve Yardımlar	14.086.952,38
Faiz Gelirleri	653.483,83
Menkul Kıymet Satış Karları	15.012,86
Kambiyo Karları	482.349,66
İktisadi İşletme Geliri	398.410,76
Kira Gelirleri	101.792,00
Konusu Kalmayan Karşılıklar	22.559,43
Diğer Olağandışı Gelirler	89.914,00
İştirakler Temettü Geliri	212.500,00
GİDERLER	13.401.148,15
Genel Yönetim Giderleri (-)	1.545.594,46
Amaca Yönelik Giderler (-)	10.743.965,57
Karşılık Giderleri (-)	406.978,96
Kambiyo Zararları (-)	343.342,79
Diğer Olağandışı Giderler	361.266,37
DÖNEM NET GELİRİ VEYA ZARARI	2.661.826,77
Dönem Net Gelir Fazlası	2.661.826,77

(Kaynak: <http://www.tema.org.tr/folders/14966/categorial1docs/22/gelirgider.pdf>)

Resim 7. Vakfın 2017 Yılı Gelir Tablosu

Vakfin gelirlerinin en büyük kısmını bağış ve yardımlar oluşturmaktadır. Bilançoda yer alan görece büyük miktardaki hazır değerlerin değerlendirilmesi sonucunda da 653.483,83 TL'lik faiz geliri elde edilmiştir. Sahip olduğu gayrimenkullerin kiraya verilmesi sonucunda 101.792,00 TL'lik kira geliri elde edilmiştir. Vakfın ekonomik yapısı güçlü görünmekle birlikte bağış ve yardımlara bağımlı bir görüntü sergilemektedir. Elde ettiği faiz gelirinin çok büyük bir kısmı da bağış ve yardımlar sonucu biriken nakit fazlalarının nemalandırılması sonucu elde edilmiştir. Tema Vakfı'nın gelir kaynakları çok çeşitli olmakla birlikte yaklaşık %88'lik kısmı "Bağış ve Yardımlar"dan müteşekkildir.

5.Yeni Vakıfların Ekonomik Yapıları ve Gelir Kaynakları

Türkiye'de yer alan vakıfların ekonomik yapılarını kuruluş aşamasında vakfedilen sermayeleri belirlemektedir. Bu sermayenin alt sınırını da Vakıflar Kanunu doğrultusunda her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün karar organı olan Vakıflar Meclisi belirler. Çalışma kapsamında incelenen yeni vakıfların, çok düşük sermaye miktarı ile kuruldukları ancak ilerleyen yıllarda mevcut sermaye yapılarını geliştirdikleri görülmüştür.

Gayrimenkulü olmasa da güçlü bir nakit mevcudu olan yeni vakıflar, bu kaynaklarını vadeli hesaplarda değerlendirerek ya da başka yöntemler ile işleterek güçlü finansal yapılara ulaşabilmektedirler. Bunun dışında, yalnızca kuruluş sermayesini kullanan vakıfların devamlılıkları da toplayabildikleri bağış ve yardımlara bağlı kalmıştır. Bu tür vakıfların ekonomik yapıları diğerlerine nazaran daha kırılığandır.

6. Yeni Vakıfların 2013-2017 Yıllarına Ait Toplu İstatistiki Verileri

YENİ VAKIFLARLA İLGİLİ SEÇİLMİŞ VERİLER (2013-2017)						
VERİ DESENİ	2013	2014	2015	2016	2017	
Vakıflarca gerçekleştirilen uluslararası faaliyet sayısı	323	305	378	314	331	
Uluslararası faaliyetlerde bulunan Vakıf Sayısı	130	124	125	134	127	
İşletme Esasına Göre Defter Tutan Vakıf Sayısı	773	819	861	894	916	
Bilanço Esasına Göre Defter Tutan Vakıf Sayısı	3.884	3.980	4.062	3.990	3.999	
Kâr Amacı Götmeyen Tesis, Müessesesi Sahibi Vakıf Sayısı	1.537	1.617	1.636	1.596	1.625	
Sektörel Bazda, Kâr Amacı Kuruluş Sayısı	Hizmet	847	932	936	938	951
	İmalat	57	69	60	62	63
	İnşaat	26	28	28	34	34
	Tarım	27	26	25	21	22
	Ticaret	391	365	375	362	355
TOPLAM	1.348	1.420	1.424	1.417	1.425	
MALİ DURUM						
AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI (X 1.000.000 TL)	44.545	50.579	55.245	65.954	65.197	
TOPLAM GELİRLER (X 1.000.000 TL)	Üye ödentileri	2.394	2.622	3.440	3.515	4.116
	Yurtdışından alınan yardımlar	116	219	216	199	212
	Kamu kuruluşlarından alınan yardımlar	1.373	1.359	3.128	2.916	3.821
	Diğer bağış ve yardımlar	3.851	5.289	5.800	5.259	6.355
	İktisadi işletme gelirleri	158	179	175	236	214
	Finansal gelirler	2.036	2.220	2.540	2.868	3.070
	Diğer gelirler	2.984	3.626	3.386	4.007	5.791
AMACA YÖNELİK GİDERLER (X 1.000.000 TL)	Sağlık	552	597	749	790	959
	Sosyal Hizmetler	1.574	1.650	3.427	3.968	5.041
	Hayır İşleri ve Gönüllü Faaliyetler	308	694	478	488	689
	Eğitim ve Araştırma	1.004	1.018	1.507	1.422	1.606
	Kültür, Sanat, Spor	137	179	236	300	369
	Ekonomik Sosyal ve Toplumsal Kalkınma	187	210	239	306	410
	Hukuk İnsan Hakları ve Politika	8	7	7	11	13
	Çevre (Doğa ve Hayvanları Koruma)	21	20	21	25	29
	Uluslararası faaliyetler	63	140	77	62	93
	Diğer	605	523	3.119	720	1.378
(*) Tabloda yer alan veriler, vakıflar mevzuatı gereği vakıflarca her yıl verilmesi zorunlu olan "YILLIK BEYANNAME" lerden derlenmiştir. "YILLIK BEYANNAME" teslim süresi, takip eden yılın ilk altı (6) ayında gerçekleştirildiğinden, 2018 yılına ait detay verileri Temmuz 2019 tarihinde yayınlanacaktır.						

(Kaynak:www.vgm.gov.tr)

Tablo 6. Yeni Vakıflarla İlgili Seçilmiş Verileri

2013-2017 yılları arasında faaliyet gösteren yeni vakıfların verileri toplu olarak incelendiğinde:

2017 yılında toplam 65.197.000,00 TL aktif varlıkları olduğu görülmektedir. Üyelerden elde ettikleri gelirleri 2017 yılı için 4.116.000,00 TL gibi büyük bir tutardır. Yurt dışından aldıkları bağış ve yardımlar görece az olmakla birlikte, kamu kuruluşlarından aldıkları yardımlar 3.821.000,00 TL'dir. Tablodan da görüleceği üzere, 2017 yılı için en büyük gelir kalemi 6.355.000,00 TL ile diğer bağış ve yardımlardır. Bu da yeni vakıflar için bağış ve yardımlar kaleminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. 2013 yılından 2017 yılına kadar olan sürede, gelir kaynakları içinde bağış ve yardımlar kalemi her zaman en çok tutarı ihtiva etmiştir. Yeni vakıfların bağış ve yardımlara bağımlı bir yapıda olduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen yeni vakıflardan da görüldüğü üzere; vakfın cüzi miktarda kuruluş malvarlığına sahip olması, herhangi bir menkul ya da gayrimenkul varlığı olmaması ya da olsa da bunları değerlendiremediği durumlarda vakfın ekonomik yapısı güçsüz olmakta ve bağışlara bağımlı olarak amaçlarını yerine getirmeye çabalamaktadır. Vakıfların kuruluş malvarlığının 2019 yılı itibarıyla 60.000,00 TL olması da bu duruma ortam hazırlamaktadır. Minimum 60.000,00 TL'ye sahip yeni bir vakıf, faaliyetlerini sürdürdükçe nakit sıkıntısı çekecek ve devamlılığını bağış ve yardımlara dayalı hale getirecektir. Bu süreci yardım toplayarak aşamadığı takdirde ise dağılma süreci ile karşı karşıya kalacaktır.

SONUÇ

Yeterli mal ya da hakların belirli ve sürekli bir amaca özgülmesi ile oluşan vakıflar, Türk Medeni Kanunu'ndan sonra sonuçta "yeni vakıf" ismini alarak faaliyetlerine devam etmiştir. Vakıflar mevcut mevzuat çerçevesinde yönetimlerine göre; mazbut vakıf, mülhak vakıf, cemaat vakfı, esnaf vakfı ve yeni vakıf olarak sınıflandırılmıştır. Mazbut vakıflar, yönetim ve idaresi Vakıflar Genel

Müdürlüğü tarafından yapılan vakıflar olurken, mülhak vakıflar, yönetimi vakfedenlerin soyundan gelenlere şart edilmiş vakıflardır. Cemaat vakıfları belirli bir azınlık gruba hitap eden ve 1936 Beyanamesi'ne dayanarak faaliyetlerini sürdüren vakıflar iken, esnaf vakfı da esnafın seçtiği yönetim kurulunca idare edilen vakıflardır.

Çalışma kapsamında incelenen yeni vakıfların gelir kaynaklarının genel olarak;

- Gayrimenkul kira geliri,
- Kurdukları iktisadi işletme ve ortak oldukları şirket geliri,
- Nakit fazlalarına sahip olanlarının faiz ya da kambiyo geliri,
- Hemen hepsinin bağış ve yardım geliri olduğu görülmüştür.

İncelenen yeni vakıflarda da görüldüğü gibi minimum sermaye tutarı ya da bu tutara yakın tutarlar ile kurulan vakıflar, zayıf sermaye yapılarını güçlendirmek için en önemli unsur olarak bağış ve yardımları gelir kaynağı olarak tercih etmişlerdir. Vakfın faaliyet gösterdiği konunun toplum nezdinde kabul edilme düzeyine göre bağış ve yardıma bağlı bir gelir kaynağı söz konusu olabilmektedir. Lösev, Tema gibi vakıfların uyguladığı reklam ve girişimler, söz konusu vakfın bağış ve yardım elde etme düzeyini etkilemekte ve bu vakıflara ciddi bir gelir kaynağı sağlamaktadır. Reklam yapma ve toplumda görünürlük girişimleri zayıf olan vakıflar, aynı zamanda da zayıf sermaye yapısına sahip olduklarında devamlılıkları kısa süreli olabilmektedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren yeni vakıfların genel olarak kuruluş sermayelerinin 60.000,00 TL gibi düşük bir seviyede olması ve tescili için yalnızca bu tutarın yeterli görülmesi ile günümüzde sayıca çok fazla yeni vakıf kurulmuştur. Bu asgari tutar ile sayıca fazla olan, amaçlarını yerine getirmede yetersiz kalan vakıflar ise kısa sürede dağılma sürecine girmektedirler. Güçlü sermaye yapısı ile kurulacak olan bir vakfın topluma faydası devamlı ve kalıcı olacaktır. Gayrimenkulünü kiraya veren vakıflar bu sayede önemli ve sürekli bir gelir kaynağına sahip olmakta ve amaçlarına yönelik faaliyetlerine devam edebilmektedirler.

Çalışma sonucunda görüldüğü üzere; Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıfların en önemli gelir kaynağı vakfa yapılan bağış ve yardımlardır. Bağış ve yardımlar ile elde ettiği gelirleri vadeli mevduat hesaplarında değerlendirerek faiz geliri gibi önemli ikinci kaynağa sahip olmaktadır. Gayrimenkule sahip olan vakıflardan bir kısmı bunları kiraya vererek değerlendirmekte ancak kiralama sonucunda elde ettikleri gelirler cüzi miktarlarda kalmaktadır. Bağış ve yardımlara bağımlı olan vakıfların ekonomik yapıları güçlü olmasa da, senetlerinde yer alan amaçlarına yönelik harcamaları bağış ve yardımlarla elde ettikleri gelirler ile yerine getirmede başarılı olmaktadır.

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara dayalı olarak;

- Her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi'nce belirlenen yeni vakıfların asgari kuruluş malvarlığı tutarı daha yüksek miktarlarda belirlenmeli,
- Yeni vakıfların kuruluşu için yalnızca kuruluş sermayesi yeterli görülmemeli, sahip olduğu gelir kaynaklarının süreklilikleri de değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Barkan, Ö. L. (1963). Fatih İmaretî 1489-90 Yılları Muhasebe Bilançoları, İktisat Fakültesi Mecmuası, C.XXIII, İstanbul,
- Akagündüz, A. (1996), İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, 2.Baskı.OSAV, İstanbul,
- Sungurbey, İ. (2008), Eski Vakıfların Yeni Sorunları, İstanbul 2001,
- Uluç, Y. (2008), Vakıflar Hukuku ve Mevzuatı, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara,
- Doğan, M. (2000), Vakıflarda Mal Varlığı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi, Seçkin Yayınevi,
- Türkoğlu, İ. (2013), Osmanlı Devleti'nde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,
- Güran, T. (2006), Ekonomik ve Mali Yönleriyle Vakıflar Süleymaniye ve Şehzade Süleyman Paşa Vakıfları, Kitabevi Yayınları, İstanbul,
- Şensoy, F. Osmanlı İmparatorluğu'nda Vakıfların Ekonomik Boyutları, Marmara Üniversitesi,

- Yediyıldız, B. "Vakıf", *İslam Ansiklopedisi*, I-XIII, c.XIII., M.E.B., İstanbul, 1986, s. 159.; Tabakoğlu, Ahmet, "Klâsik Dönem Osmanlı Vakıf Sistemi", *Cumhuriyetin 80. yılında Uluslar Arası Vakıf Sempozyumu Kitabı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara 2004,
- Akçay, C. (2016). Yeni Vakıfların İşlevselliği: Seçilmiş Vakıflar İçin Bir İnceleme, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Duman, Y. F. (2014). Yoksullukla Mücadele Konusunda Vakıfların Rolü: Türkiye Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akarçay, A. (2001). Vakıflarda Mali Tablolar Analizi ve Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Taşkır, H. (2000). Türk Sermaye Piyasasında Vakıf Kuruluşlarının Finansal Büyüklüğünün Tesbiti ve Finansal Büyüklüğünün Ölçülmesi bir Örnek Uygulama Meksas Vakfı Örneği: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akkoç, F. K. (2010). Mahkeme Sicillerine Göre 16.Yüzyılın İkinci Yarısında (1550-1565) Bursa Vakıfları, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları (1971), Süleymaniye Cami ve İmareti Tesislerine Ait Yıllık Bir Muhasebe Bilançosu 993/994 (1585/1586), Vakıflar Dergisi, Cilt 9,
- VGM (2017), Mazbut Vakıflar, Erişim:<https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-hakk%C4%B1nda/mazbut-vak%C4%B1f> (08.10.2018).
- VGM (2017), Türk Medeni Kanununa Tabi Yeni Vakıflar, Erişim: <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-hakk%C4%B1nda/t%C3%BCrk-meden%C3%AE-kanununa-tab%C3%AE-vak%C4%B1f> (08.10.2018).
- VGM (2017), Yabancı Vakıflar, Erişim:<https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-istatistikleri/yabanc%C4%B1-vak%C4%B1f> (08.10.2018).
- VGM 2019 Asgari Kuruluş Malvarlığı, Erişim: [https://www.vgm.gov.tr/vakif-islemleri/vakif-nasil-kurulur/asgari-kurulus-mal-varligi-\(2019\)](https://www.vgm.gov.tr/vakif-islemleri/vakif-nasil-kurulur/asgari-kurulus-mal-varligi-(2019)) (22.02.2019).
- KAÇUV Vakıf Senedi. Erişim: https://www.kacuv.org/wp-content/uploads/2015/12/KACUV_vak_f_senedi.pdf (22.02.2019)
- KAÇUV 2016-2017 Bilanço. Erişim: https://www.kacuv.org/wp-content/uploads/2015/12/Kacuv_2017_bilanco.pdf (22.02.2019).
- TSCV Vakıf Senedi. Erişim: <https://www.tscv.org.tr/PageContent/tr/vakif-senedi/1525> (22.02.2019)
- TSCV 2015-2016 Bilanço-Gelir Tabloları.
Erişim:<https://www.tscv.org.tr/Docs/2016%20Vak%C4%B1f%20Mali%20Tablolar.pdf> (22.02.2019)
- SHV 2017 Yılı Mali Tabloları. Erişim: <http://sivashizmetvakfi.org.tr/sivas-hizmet-vakfinin-2017-yili-mali-tablolar/> (22.02.2019).
- ERÇEV Vakıf Senedi. Erişim: <https://www.ercevvakfi.com/ercev-vakif-senedi.html> (22.02.2019)
- Sivas Hizmet Vakfı Bilgileri. Erişim: <http://sivashizmetvakfi.org.tr/vakfimiz/> (22.02.2019)
- TEMA Vakfı Vakıf Senedi. Erişim: <http://www.tema.org.tr/folders/14966/categorialdocs/25/TEMAVakifSenedi.pdf> (24.02.2019)
- TEMA Vakfı 2017 Gelir Tablosu. Erişim: <http://www.tema.org.tr/folders/14966/categorialdocs/22/gelirgider.pdf> (24.02.2019)
- TEMA Vakfı 2017 Bilançosu. Erişim: <http://www.tema.org.tr/folders/14966/categorialdocs/20/bilanco.pdf> (24.02.2019)
- Yeni Vakıf İstatistikleri. Erişim: <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-istatistikleri/yeni-vak%C4%B1f> (24.02.2019)